

Zpráva o činnosti České matematické společnosti, pobočného spolku JČMF, v období 2022–2026

Úvod

Česká matematická společnost (ČMS) v období 2022–2026 dále rozvíjela svou tradiční činnost a své základní poslání, zaměřené zejména na podporu a organizaci odborných akcí, na spolupořádání vědeckých konferencí, na organizování vědeckých soutěží v matematice pro vysokoškoláky (SVOČ), na podporu vysoce kvalitní vědecké činnosti mladých matematiků (Soutěž o cenu ČMS), na podporu práce s žáky a studenty všech stupňů škol (Soutěž pro mladé) a na podporu učitelů matematiky středních a základních škol připravujících své studenty na Matematickou olympiádu (Cena Cantor). Významnou úlohou ČMS je dále zastupování české matematické komunity v mezinárodních matematických organizacích, zejména EMS a IMU, EU-MATHS-IN, ICIAM a dalších. ČMS se neustále svědomitě zasazuje o přenos důležitých informací mezi domácími a zahraničními institucemi i mezi členy ČMS navzájem. ČMS se podílí na udržování a rozvoji České digitální matematické knihovny (DML-CZ) a na zajištění činnosti české redakční skupiny Zentralblattu (databáze zbMATH Open). ČMS zřizuje český národní komitét pro matematiku a jeho prostřednictvím udržuje kontakty s Mezinárodní matematickou unií (IMU).

Valné shromáždění 2022

Z hlediska vnitřních záležitostí bylo nejdůležitější akcí XVII. valné shromáždění ČMS, které se konalo v rámci XIV. konference českých matematiků dne 4. dubna 2022 v Ostravě. Na tomto valném shromáždění byl zvolen nový výbor ČMS, který pak pracoval v následujícím složení:

prof. RNDr. Luboš Pick, CSc., DSc. (předseda)
prof. RNDr. Bohdan Maslowski, DrSc. (místopředseda)
doc. Ing. Lubomíra Dvořáková, Ph.D. (místopředsedkyně)
RNDr. Světlana Tomiczková, Ph.D. (hospodářka)
doc. RNDr. Petr Stehlík, Ph.D. (tajemník)
prof. RNDr. Jiří Bouchala, Ph.D.
doc. Ing. Martin Plešinger, Ph.D.
RNDr. Jiří Rákosník, CSc.
RNDr. Tomáš Roskovec, Ph.D.
RNDr. Hana Turčinová, Ph.D.
doc. RNDr. Tomáš Vejchodský, Ph.D.

Ostatní kandidáti nezískali požadovanou většinu odevzdaných hlasů, nebyli tedy zvoleni žádní náhradníci výboru. Revizory ČMS byli zvoleni:

Doc. RNDr. Daniel Hlubinka, Ph.D.
Prof. RNDr. Jan Kratochvíl, CSc.

Činnost v mezinárodní matematické komunitě

Jednou z nejdůležitějších aktivit ČMS je zastupování české komunity v mezinárodních matematických organizacích. ČMS je od roku 2018 plnohodnotným kolektivním členem (Full Corporate Member) EMS třídy 2 a adekvátním způsobem se podílí na jejích aktivitách. Někteří členové ČMS působili nebo působí v komisích EMS. Jiří Rákosník je od r. 2021 tajemníkem EMS. Členové ČMS se podíleli na významných akcích pořádaných EMS. Například devátého evropského matematického kongresu pořádaného v červenci 2024 v Seville se účastnila řada členů ČMS, kteří v rámci kongresu organizovali několik minisymposií. Martin Markl byl členem Vědeckého výboru kongresu. Desátý evropský matematický kongres se bude konat v roce 2028 v Bologni.

L. Pick se pravidelně účastnil setkání prezidentů národních matematických společností (v letech 2023 a 2024 distančně, v roce 2025 presenčně v Protarasu (Kypr)). V roce 2026 akce teprve proběhne (koncem června v Lisabonu), zástupci ČMS budou Jiří Rákosník a Pavel Exner.

ČMS podpořila kandidaturu Prahy na pořádání ICME16 v roce 2028. Kandidatura byla úspěšná a pořadatelství bylo Praze uděleno.

Skupina EU-MATHS-IN.CZ, založená v roce 2014, vyvíjí významné aktivity v ČR i v zahraničí v oblasti aplikované a průmyslové matematiky. Jejím předsedou je Zdeněk Strakoš. Dalšími členy jsou Dalibor Lukáš a Jaroslav Kruis. Od r. 2015 je ČMS členem Mezinárodní rady pro průmyslovou a aplikovanou matematiku (ICIAM). Předsedou je Wil Schilders. ICIAM pořádá světové kongresy, udílí některé prestižní ceny (např. Collatzovu) a vykazuje řadu dalších aktivit. ČMS se stala členem ICIAM v r. 2015. Jejím zástupcem v ICIAM je Miroslav Rozložník.

Členství jednotlivých států v Mezinárodní matematické unii (IMU) je zajišťováno podle statutu IMU prostřednictvím tzv. národních přidružených organizací (adhering organizations); tou je v případě ČR od roku 2018 JČMF. Vlastní kontakt české matematické komunity s IMU zajišťuje Český národní komitét pro matematiku. Ten pracuje od roku 2023 v novém složení, předsedou je Eduard Feireisl a tajemníkem je Tomáš Kaiser. J. Kratochvíl a L. Pick jsou členové. Spolupráce ČMS a ČNKM je dlouhodobě na velmi dobré úrovni.

Ve své činnosti úspěšně pokračovala česká redakční skupina zbMATH Open. Členové ČMS se podíleli na rozvoji České digitální matematické knihovny DML-CZ (<http://dml-cz>) a Evropské digitální matematické knihovny EuDML (<http://eudml.org>).

Od roku 2023 máme své zástupce v Evropské akademii mladých matematiků (EMYA). Během období 2023-2026 jsme jejich počet rozšířili na pět (Zdeněk Mihula, Hana Turčinová, Vladimír Švígler, Jakub Krásenský a Lukáš Heriban). Někteří z našich zástupců působí i v exekutivě. Program EMYA se úspěšně rozbíhá, proběhlo velmi vřelé setkání členů na Evropském kongresu v Seville a chystá se konference v polském Bedlewu (srpen 2026). Aktivity EMYA budeme v budoucnu velice intenzivně podporovat.

Cena Cantor

Jednu z nejvýznamnějších novinek představuje nápad, který se nám podařilo prosadit, a jehož cílem je ocenit učitele základních a středních škol, kteří se nadstandardně věnují rozvoji matematického talentu svých žáků při přípravě na Matematickou olympiádu. K tomuto účelu byla ustanovena nová cena, tzv. „Cena Cantor“. Byla ustanovena přesná pravidla, byl zveřejněn návod, jak podávat návrhy, i přesný harmonogram. Cena bude udělována jednou ročně nejvýše třem učitelům. První ročník úspěšně proběhl a první tři ocenění (PaedDr. Josef Kubeš (Gymnázium Plzeň, Mikulášské náměstí), Mgr. Jitka Putnarová (Gymnázium Litoměřice) a Mgr. Zbyněk Vrba (Gymnázium Český Krumlov)) převzali ceny od předsedy ČMS na slavnostním zahájení finále Matematické olympiády kategorie A v brněnském planetáriu v březnu 2026.

Soutěž pro mladé

ČMS každoročně (od roku 2015) finančně podporuje pořadatele akcí pro žáky a studenty základních, středních a vysokých škol. Podpora je udělena na základě rozhodnutí výboru ČMS po pečlivém vyhodnocení návrhů. Po skončení akce je vyžadována od pořadatelů podrobná zpráva o akci a zejména o využití podpory ČMS. Pravidla pro udělení podpory byla v roce 2020 rozšířena o některé detaily a nové informace byly zveřejněny ve formě přílohy k vyhlášení dalších ročníků. Tento fakt evidentně pomohl pořadatelům při přípravě návrhů i závěrečných zpráv. V rámci soutěže byly podpořeny například tyto akce (některé opakovaně):

- Matematický korespondenční seminář MFF UK
- Mezinárodní korespondenční seminář iKS
- MaSo (Matematická soutěž)
- Letní studentské soustředění TCN
- Výjezdní seminář pro talentované žáky (Gymnázium Teplice)
- Náboj a Náboj Junior
- KOMÁR (KOrespondenční MATematické Rébusy)
- Mezioborový korespondenční seminář M&M

Popularizační aktivity

V březnu 2023 se nám podařilo po nedobrovolné pětileté pauze způsobené pandemií obnovit tradiční oblíbenou popularizační aktivitu ČMS organisovanou pomocí série nepravidelných přednášek pro širší veřejnost pod souhrnným názvem „Matematika a ...“. Po dohodě s pořadateli semináře „Matematické problémy nematematiků“ (MFF UK), zejména s doc. Ivetou Hnětynkovou, byly naše přednášky zařazeny do programu tohoto semináře jako jeho stálá součást a konají se vždy jednou za semestr. Tím akce získala jednak na pravidelnosti a jednak trochu jiné publikum. Od roku 2023 proběhlo sedm těchto přednášek. Přednášejícími byli

René Levinský, Luděk Berec, Barbara Zitová, Filip Soudský, Štefan Guba, Vladimír Scholtz a Pavel Drozd. Počítáme s tím, že akce bude pokračovat i v následujícím období. Hlavním organizátorem ze strany ČMS je Martin Plešinger. Záznamy přednášek lze dohledat na platformě YouTube.

Cena ČMS

Cena ČMS pro mladé matematiky do 35 let je vyhlašována u příležitosti konání Konference českých matematiků, tedy jednou za čtyři roky. V roce 2022 bylo do soutěže, která má poměrně striktní pravidla týkající se věku a afiliace autorů, přihlášeno 10 souborů prací. Porota soutěže konstatovala, že v naprosté většině práce měly výbornou úroveň. Cenu získaly čtyři soubory prací, přičemž ocenění byli: Jana Hantáková a Samuel J. Roth (oba MÚ Opava), Michal Hrbek (MÚ AV ČR), Stanislav Nagy (MFF UK) a Lenka Slavíková (MFF UK). Výsledky byly vyhlášeny 5. 4. 2022 na XIV. konferenci českých matematiků v Ostravě. V roce 2026 bylo přihlášeno 6 souborů prací, práce měly podle vyjádření komise opět vynikající úroveň. Ocenění byli: Michal Bathory (MFF UK), Ruben Medina (FEL ČVUT), Zdeněk Mihula (FEL ČVUT) a Dalimil Peša (Univerzita Pardubice). Ceny byly předány 28.5. 2026 na XV. Konferenci českých matematiků v Teplicích.

Sponsorování aktivit ČMS společností Qminers.

Významnou novinkou ve financování aktivit ČMS je vstup společnosti Qminers, české firmy vyvíjející algoritmy pro automatické obchodování na burze, která nás kontaktovala s návrhem, že bude finančně podporovat některé naše aktivity. Podporované aktivity byly postupně rozšířeny na SVOČ, Soutěž pro mladé, Cenu Cantor a Cenu ČMS. Díky štedré a trvalé podpoře od Qminers jsme mohli například navýšit udělované částky na důstojnou hladinu, významně rozšířit počet podporovaných akcí a pomoci slovenským kolegům s financováním SVOČky. Vztahy se společností Qminers jsou po celou dobu spolupráce na vynikající úrovni.

Oborová matematická medaile JČMF

ČMS i nadále pokračovala v udělování oborových matematických medailí JČMF tuzemským i zahraničním matematikům, kteří se významným způsobem zasloužili o rozvoj české matematiky a didaktiky matematiky. Pravidla pro udělování medailí, která byla upravena v předcházejícím období, včetně pravidelného každoročního harmonogramu (uzávěrka koncem září), platila i v tomto období. V letech 2022–2026 byla medaile udělena těmto osobám: Andrea Ciani, Mirko Rokyta, Pavel Drábek, Jana Kopfová, Ladislav Lukšan, Jiří Cihlár, Lawrence Somer, Lars-Erik Persson, Michael Růžička, Jaromír Šimša, tým tvůrců české digitální matematické knihovny, Jan Trlifaj, Jaroslav Haslinger a Volker Mehrmann.

SVOČ

Velkou pozornost tradičně věnuje ČMS organizaci soutěže vysokoškoláků ve vědecké a odborné činnosti v matematice SVOČ. Závěrečné konference soutěže SVOČ proběhly v roce 2022 na Stavební fakultě Slovenské technické univerzity v Bratislavě, v roce 2023 na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci, v roce 2024 na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, v roce 2025 na Fakultě matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislavě a v roce 2026 na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Soutěž má dlouhodobě vynikající úroveň. Počty účastníků na závěrečných konferencích se obvykle pohybují kolem 60–70 účastníků, ale na poslední konferenci se počet vyhoupl na rekordních 91. Kvalita prací je v drtivé většině případů mimořádně vysoká. Počet sekcí se během let 2022–2026 nezměnil (čtyři informatické, osm matematických). Kvůli početní vyváženosti bývají každý rok některé dvojice sekcí sloučeny. Soutěž pořádá ČMS spolu se Slovenskou matematickou společností. Organizaci a finanční prostředky pro závěrečnou konferenci zajišťují vždy místní pořadatelé. Pravidelnou finanční podporu poskytuje MFF UK, od r. 2016 rovněž FJFI ČVUT a od roku 2024 společnost Qminers. Místním organizátorům často částečně přispívají i další subjekty.

CSASC 2026

V únoru 2026 se do České republiky vrátila konference CSASC, která měla premiéru (pod jiným názvem) v Praze v roce 2005. Společné setkání a zároveň konference České, Slovinské, Rakouské, Slovenské a Katalánské matematické společnosti se konalo 2.-6. února 2026 v Plzni a bylo tak odstartováno již druhé kolo této série. Předcházející konference se konaly v Praze (2010), Křemži (2011), Koperu (2013), Barceloně (2016) a Bratislavě (2018). Konference jsou organizovány volně a s časovou nepravidelností. O to cennější je fakt, že díky úsilí plzeňského týmu se podařilo po dlouhých osmi letech akci vrátit zpět na koleje. Zástupci pořádajících

společností se během konference dohodli, že by se jako ideální vývoj do budoucnosti jevil uspořádání příštího CSASCu v Rakousku, a to v roce 2029. Zůstal by tak zachován celkem rozumný interval a vyhnuli bychom se problematickému roku 2028, kdy se chystá příští Evropský kongres matematiků v Bologni i roku 2030, na kdy je naopak naplánován příští Světový kongres matematiků (ten bude buď v Pekingu, Hong-Kongu, Tokiu nebo Glasgowě, zatím nepadlo rozhodnutí – ČMS podporuje Glasgow).

Předseda ČMS se o sérii CSASC zmínil i na setkání předsedů evropských národních společností (EMS Meeting of Presidents) konaném v březnu 2025 v Protarasu (Kypr). Podle reakcí ze strany zahraničních kolegů se zdá, že naše akce vzbudila zájem a mohla by se možná dokonce stát i jakousi inspirací pro další národní matematické společnosti.

Plzeňskému týmu patří velký dík za skvělou práci. Teď bude chvíli trvat, odhadem tak patnáct až dvacet let, než se CSASC zase jednou vrátí do České republiky, a Českou matematickou společnost budou v té době nejspíš zastupovat dnešní doktorandi. Jistě se ale můžeme již teď začít opatrně těšit na příští akce v této úspěšné sérii.

Konference a workshopy

ČMS se v letech 2022–2026 podílela na organizaci konferencí, mezinárodních škol a vědeckých akcí, například Robust či Zimní škola abstraktní analýzy.

Propagace a informování členů

Výbor ČMS dbá na to, aby se veškeré relevantní informace dostaly včas ke členům společnosti. V současné napjaté době jde o obzvláště důležitou součást naší práce. Nejdůležitějším informačním kanálem jsou internetové stránky ČMS, které spolu s emailovými oběžníky spravuje tajemník P. Stehlík. Informace se šíří také prostřednictvím Facebooku, který spravuje H. Turčinová, zveřejňují se na nástěnce ČMS v Karlíně, kterou pravidelně aktualizují L. Pick a H. Turčinová. V letech 2022–2026 vyšlo šest čísel informačního bulletinu Informace ČMS (čísla 75–80), který připravuje J. Rákosník. Bulletin je v současnosti rozeslán výhradně elektronicky a je zveřejňován na stránkách ČMS ve formě elektronické brožury.

Členská základna

Počet členů ČMS se v posledních letech ustálil, poslední známý údaj činí 410 členů.

Další aktivity

ČMS se již dříve zavázala všemožně (případně i finančně) podporovat nábor autorů kvalitních článků pro PMFA. Tato činnost se zatím nejeví jako příliš úspěšná.

Terminologická komise MŠMT ve složení J. Molnár (předseda), E. Fuchs, D. Hrubý, L. Pick a E. Zelendová dotáhla přepracovanou verzi knihy „Názvy a značky školské matematiky“ do téměř zdárného konce. Publikace se brzy objeví formou volně dostupného souboru na internetu. Se sazbou pomáhá autorskému týmu J. Rákosník.

Poděkování

Aktivít ČMS se účastnili a podle možností nám netriviálně a nezištně pomáhali mimo jiné například (s omluvou těm, které jsem možná opomněl jmenovat): Pavel Exner, Martin Jarník, Anežka Kasalová, Zdeněk Mihula, Martin Pergel, Mirko Rokyta a mnozí další. Děkujeme a těšíme se na další spolupráci.

Závěrečné slovo

Podle mého názoru hlavní výzva, která před námi stojí, je nalézt způsob, jak přesvědčit dostatečně velkou skupinu mladých kolegů o tom, že naše činnost (a spolková činnost obecně) má smysl. Zamysleme se společně nad tím, jak zlepšit obecné povědomí o našich vznešených aktivitách a jak probudit v duši mladého matematika zájem o práci pro dobrou věc.

V Teplicích 27.5.2026

Luboš Pick (předseda ČMS v letech 2018–2026)